Riksspelmansstämman blåses in på riktigt alltså med näverlur trakterad av fanjunkare Thorsten Wijk.

och fiolernas fest

ed låt på näverlur

Nationalklädda från hela landet, flaggor i topp från flera länder och fiolernas fest . . . Ja, det var verkligen ett färgstarkt och pittoreskt skådespel, som östersundsborna fick bevittna på torsdagsmiddagen, när Svenska Ungdomsringens bygdeungdomsstämma med riksspelmansstämma »blåstes in» från rådhustrappan och därefter högtidligen invigdes i Nya kyrkan. Så många och vitt skilda hembygdsdräkter, var det nog länge sedan man såg i jämtlandsmetropolen, så det var inte att undra på om både stadsborna och turisterna fotograferade så svetten lackade. Javisst, det var ett strålande högsommarväder. Stämmobasen Martin Sunding har tydligen ett förmånligt avtal med vädrets makter . . .

Cermonien på Rådhusplatsen började med att de många spelmännen lät fiolerna ljuda medan de 1.300 deltagarna och de relativt många åskådarna samlades, varpå Martin Sunding hälsade alla hjärtligt välkomna till Östersund och Jämtland. Han hoppades att besöket i vårt landskap skulle bli ett minne för livet, och han kunde in-

FORTS. PÅ SISTA SIDAN (5)

(5) FORTS. FRÅN SIDAN TRE

te nog uttrycka sin glädje över att så många hörsammat kallelsen. Fanjunkare Thorsten Wijk blåste sedan in stämman på näverlur med ett stycke ur PB:s Arnljot och Martin Sunding läste en prolog författad av rektor Anton Svensson. Avslutningsvis sjöng man Jämtlandssången unisont, varefter man tågade med den imponerande fanborgen i spetsen till Nya kyrkan.

Prosten Gösta Wik inledde med en kort andaktsstund och stadens och landstingets talan fördes av stadsfullmäktiges ordförande Frans Victor som sade bl.a.:

— Det är en glädje för oss i länet, att ni velat förlägga er stämma hit i år, och vi noterar med tillfredsställelse att så många kommit på besök till vår vackra bygd. Det kan emellertid inte hjälpas, att man i dag känner sig en smula förskräckt över den kulturella utvecklingen. Utvecklingen tar ju främst sikte på det tekniska och på det området vet man inte hur långt man skall nå. Men vart tar kulturen vägen? En sådan här stämma visar emellertid, att det

Färgsprakande

trots allt finns ett stort intresse för det kulturella bland såväl unga som gamla. Och jag hoppas att ni inte skall förtröttas i edert arbete. Som ni kanske vet råder det ett stort intresse för bygdekulturen i Östersund och länet i övrigt. Det vore därför glädjande, om ni under er korta vistelse i Jämtland hinner se åtminstone en del av våra kulturskatter och lära känna en del av vår stad och vårt landskap.

Efter körsång av Frösöflickorna under ledning av folkskollärare Sven Källstrand framförde ordföranden Bertil Dalkrans riksförbundets hälsning. Han gav först en kort tillbakablick på Jämtland ur historiskt synvinkel och ville därmed poängtera att bygdeungdomsstämman och riksspelmansstämman 1961 samlats i en kulturbygd med traditioner. Riksspelmansförbundets talan fördes av Knis Karl Aronsson, Rättvik, som underströk att bygdespelmännen fått att förvalta ett av våra viktigaste arv från fäderna. De måste minnas hur far, farfar och farfars far spelade låten och hur mor, mormor och mormors mor sjöng visan. Och han noppades innerligt att alla gör sitt bästa för att bevara och popularisera folkmusiken.

Extra stämningsfullt blev det, när hr Ingvar Karlsson trädde fram i koret och från Säters folkdansgille till Svenska Ungdomsringens riksorganisation överlämnade en vacker och stilren flagga. Bertil Dalkrans tog emot gåvan, tackade och lovade att den genast skulle gå i topp på en väntande flaggstång vid ÖPR .

Det är ju brukligt att det blir medaljregn vid sådana här sammankomster och inte heller denna gång frångick man traditionen. Hedersordföranden Eric Ström, Stockholm, överlämnade nämligen guldmedaljen till den skånske dräktsforskaren Adolf Otterström samt förtjänsttecken till hrr Göran Carlholm, Kövra, och Martin Sunding, Östersund, Ja, så bjöd Frösöflickorna på mera vacker sång, varpå den stora församlingen avtågade till ÖPR, där det senare på kvällen hölls samkväm.

Östersunds-Posten

FREDAG 14 JULI 1961

Aldrig har väl en färggrannare samling fylkat vår rådhusplan.

Sol och färg gav vacker ram till bygdeungdomsstämman 1500 i granna folkdräkter

Med en färgsprakande ceremoni vid rådhuset och i Östersunds nya kyrka invigdes på torsdagen Svenska ungdomsringens bygdeungdomsstämma och riksspelmansstämma. Det var mulet på förmiddagen men i precis lagom tid bröt solen fram och lyste upp de nära 1500 deltagarnas granna folkdräkter.

En hundrahövdad spelmansorkester ledd av Knis Karl Aronsson från Eksand spelade Gånglåt från Mossjard och en grupp jämtspelmän Jämtlandssången.

Stämmobestyrelsens ordförande, Martin Sunding, hälsade välkommen till Östersund och yttrade bland annat:

Forts. på sista sidan

Man behöver inte vara ung till åren i Svenska ungdomsringen, huvudsaken är att man är ung till sinnet. Adolf Otterström från Hälsingborg, som flankeras av fru Annie och fru Britta Dahlkrans, Stockholm, har varit med i 40 år men säger att han aldrig blir gammal i den ringen.

130 spelar för att få Zorn-märket

Riksspelmansstämman i Östersund inleddes på torsdagen med uppspelningar för Zorn-märket. Drygt 130 spelmäns kunnighet skall juryn, Röjås-Jonas Andersson. Nils Wallin och Ture Gudmunsson, ta ställning till och på söndagen meddelas resultatet vid Sveriges spelmäns riksförbunds Jamtlisöndag.

Vad som bedöms är spelstil och utförande men också vid låtvalet lägger stor vikt. Det bör vara låtar som är äkta och typiska för spelmannens hembygd. Vi träffade musikdirektör Werner Jönsson från Eskilstuna, född i Oviken, och

Forts. på sista sidan

Åter har den signal klingat som förkunnat att det var dags för samling. för ett uppbåd ungdomar som insett att lycka och trivsel inte alltid ligger i ett anammande av vilken livsstil som helst, men som lågmält och lyhört sökt och funnit de oskattbara värden som ligger i vår egen svenska kultur.

Och så ljöd signalen som förkunnade att stämman var invigd. Uråldrigt och tidlöst lät det när musikfanjunkare Torsten Wijk på näverlur blåste Samlingssignal ur Arnljot. Med en prolog skriven av rektor Anton Svensson, Östersund och reciterad av Martin Sunding och Jämtlandssången sjungen unisont avslutades ceremonin vid rådhuset.

Andakt i kyrkan

Med spelmän i täten tågades sedan till nya kyrkan. Högtidligheten där inleddes med en kort andakt, men dessförinnan hade Östersundsspelmännen trätt upp för mittgången spelande Brudmarsch från Frösön och musikdirektör Nils Sandén tagit upp temat i den melodin till preludiet. Prosten Gösta Wik talade över orden i Jeremia 22:29 och även avslutningspsalmen hade fått ett förspel i typiska spelmanstongångar.

För staden och landstinget hälsade advokat Frans Victor och förklarade stämman öppnad.

— Det kan inte hjälpas, sade herr Victor att man ibland grips av förfäran inför dagens kulturutveckling. Ekonomiskt och tekniskt tänkande är vad som dominerar kulturdebatten, och herr Victor uppmanade stämmodeltagarna att inte förtröttas i strävan att bevara den gamla bygdekulturen.

Frösöflickorna under Sven Kallstrand sjöng "En vänlig grönskas rika dräkt", och Ungdomsringens ordförande Bertil Dalkrans, Stockholm hälsade på sin organisations vägnar stämman välkommen till Jämtland. Vi har kommit till ett landskap som har skrivit och ännu kan skriva historia, sade herr Dalgård.

För spelmännen talade ordföranden i riksförbundet Knis Karl Aronsson.

— Tradition betyder att man ger något, sade herr Aronsson. Spelmännen har alltid varit speciella traditionsbärare i det gamla bondesamhället. När man lever sig in i de aldriga spelmansmelodierna förnimmer man deras religiösa grundton.

Folkmusiken är något akta s
kommer att överleva, och h
Aronsson önskade att stämm
skulle ge impulser till ökat arb
för folkmusik.

Utmärkelser

Från Säters folkdansring
Svenska ungdomsringen mo
egen flagga, som högtidligen
des utanför ÖPR efter högt
kyrkan. Men dessförinnan h
förtjänta medlemmar fått mo
märkelsetecken av Ungdon
ens hedersordförande Eric
Stockholm. Snickare Adolf
ström, Hälsingborg, fick Ung
ringens högsta utmärkelse i
40-årigt arbete inom dräkt
ningen, förre förbundsordfö
Göran Carlholm, Kövra, fic
tjänsttecken för arbete inom
forskning och folkdans,
Martin Sunding. mannen
årets stämma. Frösöflickorn
slutade det hela med två s
"Bönens Ros" och "Ett kor
guldstrålar" med solosång
Helén Edwall.

På kvällen samlades m
samkväm på ÖPR med spel
musik och folkdans, och
sundarna hade möjlighet att
närmare bekantskap med
gäster i Badhusparken, där
annat en trupp tyska folkd
från Baden-Württenberg
stor lycka. Programmet for
till och med söndag och av
med Jamtlisöndag tillsammar
Spelmännens riksförbund.

I dag fredag ges bland an
föreställning av Arnljot för

Martin Sunding, stämmobestyrelsens ordförande, lyssnar till Samlingssignal ur Arnljot, som musikfanjunkare Thorsten Wijk spelar på näverlur till tecken på att stämman invigts.

Färgsprakande bygdestämma

Det maste ha varit uagot av en dröm för en modeskapare att uppleva den kolorit och variation som de 1.500 deltagarna i Ungdomsringens stämma uppvisar. Det är en symfoni av färg och form och det gör ett oemotståndligt intryck av ungdom och glädje.

Dialekter fran Sveriges alla hörn blandas med utländska tungomål, bred skånska och sjungande dalmål med mjuka sydtyska dialekter. Från Baden-Wurttemberg kommer

Forts. på sista sidan

Färgsprakande . . .

Forts. från första sidan.

33 glada folkdansare och sångare. Arbeitsgemeinschaft der Sing-, Tanz- und Spielkreise är det statliga namnet och deras ledare, ingenjör Hans-Jörg Brenner, berättar att de varje år brukar åka ut på resor, man har varit i England, Belgien, Frankrike och Sydafrika. Det är första gången man är i Sverige, men av entusiasmen och livligheten att döma inte sista.

Från Värmland kommer tre glada töser, Ulla Olsson, Margareta Eden och Margareta Edlund har varit med i Ungdomsringen i fyra ar men den vackra björklövsgröna klänningen bär de bara till 'storhälgera".

Adolf Otterström från Hälsingborg har varit med i Ungdomsringen i 40 år.

— Det heter ju Ungdomsringen säger herr Otterström, men det är så i den här rörelsen att man aldrig blir för gammal någon gång. Folkdräkterna är en genuin och vacker folklig konst och vi vill föra ut den konsten från museerna till folket igen.

Herr Otterström har själv gjort mer för den saken än kanske någon annan. Han är föreståndare för Ringens dräktavdelning i Skåne och han fick Ungdomsringens guldmärke för sina insatser på torsdagen och det märket har bara delats ut ett tiotal gånger förut.

Gammalt och nytt möts i Ungdomsringen. Intendent Eric Ström var med redan 1920 och bildade föreningen och Camilla Mårtensson, 3 år, är en av de allra yngsta deltagarna i årets stämma.

LT presenterar Ungdomsringen:

Folkdräkterna rena konstverk

Det är inte för mycket att säga att Östersunds stadsbild i grunden förändrats under de dagar Svenska ungdomsringen kongressar här. På Prästgatan och Storgatan där annars trottoarerna är fyllda av paketöverlastade landsbor trängs nu folkdräktsklädda spelmän och folkdansare i kostymeringar av alla snitt och kulörer som tänkas kan.

Dalaspelmän i blå långrock och röda knäbyxor, skåningar i höga hattar och randiga västar, värmlandskor i vita halsdukar och gröna kjolar och små små leksandskullor i blommiga mössor och guldgula klänningar. Det ger ett överväldigande intryck av den skönhetslängtan och fantasi som måste ha besjälat de folkliga konstnärer som skapat dessa dräkter, ty de är verklika konstverk de flesta av dem.

Forts. på sidan 4

Folkdräkterna . . .

Forts. från första sidan

Vi har fått en pratstund med Ungdomsringens hedersordförande intendent Eric Ström, och han har berättat en smula om vad det var som låg bakom när Ungdomsringen bildades 1920 och vilka som är de aktuella strävandena.

— Det var redan 1918 som folkdansarna i Stockholm slöt sig samman i ett förbund, berättar herr Ström, och 1920 hade vi fått så goda kontakter med folkdansare ute i landet och i Norden att vi beslöt oss för att bilda ett riksförbund. Vi kallade oss då för Svenska folkdansringen och vår förste ordförande var Kurt Belfrage. Redan 1922 kom vi underfund om att det inte räckte med folkdans, intresset för dräkterna och musiken hade också växt och vi antog därför namnet Svenska ungdomsringen för bygdekultur. Det var ju så att för att dansa behövdes musik, och det var därför folkdansmusiken som i början kom att stå i förgrunden. Men redan 1920 anordnades en folkmusikstämma och allt framgent har det varit den renodlade låtmusiken som spelat största rollen.

Egen organisation

I mitten av trettiotalet bildade spelmännen en egen riksorganisation, Sveriges spelmäns riksförbund, men samarbetet har hela tiden varit intimt mellan detta förbund och Ungdomsringen.

Zornmedaljen, som ger innehavaren rätt att titulera sig riksspelman, donerades av Emma Zorn till Ungdomsringen efter Anders Zorns död, dessförinnan hade Zorn varit enmansjury själv, och spela upp för den medaljen kan spelmännen göra på de stämmor som gemensamt anordnas av Ungdomsringen och Spelmännens riksförbund, som ju också sker här i Östersund just nu.

Det finns för övrigt en spelman med i Ungdomsringen som erövrade Zornmedaljen redan 1910 och en son till honom, han heter Olof Tilman från Dala-Floda liksom fadern, är med på stämman i Östersund.

Dräkthistoria

Från början var det i huvudsak dalaadräkter som kom till användning. En del äldre kloka män sysslade med dräktforskning, men annars var det ett försummat och bortglömt område. Det kunde kanske verka litet av maskeradupptåg i början, ingen visste riktigt vad som var äkta i dräkterna, lackskor och silkesstrumpor användes omväxlande med ylle och träskor, men allteftersom rörelsen växte sig starkare uppstod också ett behov av autentiska dräkter från den bygd man kom från eller bodde i.

Det kom till stånd ett mycket intimt samarbete mellan Nordiska museets dräktavdelning, och dess intendent fil. doktor Brynolf Hellner och ett dräktråd bildades som skaffade fram och rekonstruerade folkdräkter. Hellner var under ett tiotal år ordförande i Ungdomsringen och är nu hedersordförande tillsammans med Eric Ström. Och fortfarande läggs ner ett hängivet arbete på detta område, särskilt då från de äldre medlemmarnas sida.

Bevarar bygdekulturen

Vilka är nu målsättningarna?

— Ja, säger Eric Ström, de kan sammanfattas så att vi vill bevara bygdekulturen så som den kommer till uttryck i folkdans, folksång och musik och i slöjd. Det finns tre sektioner som sysslar med var sin sida av verksamheten och slöjdsektionen har till exempel nyligen haft en stor kurs i Dals-Långed där man utom träslöjd sysslat med arbeten i halm och smycketillverkning efter gamla förebilder.

— Men, säger Eric Ström, jag vill främst framhålla den rent etiska sidan av vår verksamhet. Jag har använt en bild en gång i ett föredrag där jag liknade oss vid en roddare som ror framåt, men har blicken riktad bakåt för att håla rätt kurs, och det säger en hel del om oss och vår verksamhet. Vi har ingen tanke på att stoppa utvecklingen men vi vil ge möjlighet att välja.

— Och det som ligger oss allra mest om hjärtat det är vår verksamhet bland ungdomen. Det finns en heltidsanställd konsulent, Nil Presto, som delvis sysslar me ungdomsarbete, men vårt önskema framför andra är att kunna anställ en ungdomskonsulent som kan t hand om ungdomen redan i skolar och skapa intresse för folkmusi och folkdans. Vårt framtidsmål ä alltså att få tillfälle att arbeta me de allra yngsta.

15.000 medlemmar

Men en sådan verksamhet kost pengar. Det paradoxala är att fas än statsbidrag utgår så har Ringe inte råd att ta emot dem iblan eftersom en viss del alltid måste betalas av föreningen själv. Me ändå är det skillnad nu. När för ningen grundades var det inte ova ligt att herr Ström och hans koll ger i styrelsen fick gå med pe sonliga växlar i bankerna för a att få det att gå ihop.

Ungefär 15.000 medlemmar h Svenska ungdomsringen, fördela på 23 distrikt. Särskilt Norrla har visat sig svårarbetat, det h hövs nämligen minst åtta medle mar för att få ihop ett folkdans och det kan vara svårt på mår platser.

Men samtliga inom Ungdomsr gen förefaller vara idealister stora mått och det måste man v i en rörelse som så diametralt emot de modeströmningar som moderna och "tidsenliga".

Festprogram i dag

Uppspelningarna för Zorn märket fortsatte också på freda Det jämtländska inslaget är i vånananansvärt litet, det är en ett tiotal spelmän från vårt som anmält sitt deltagande. På dagskvällen var stämmodeltag inbjudna att se Arnljot och se på kvällen samlades man till s kväm på ÖPR.

I dag lördag äger det stora programmet på Hofvallen Festtåget utgår från ÖPR 17:30 framme på Hofvallen blir det b annat tal av Albert Viksten folkdansuppvisning av 1000-dansare. På söndag avslutas ligheterna med spelmännens på Jamtli.

Östersunds-Posten

MÅNDAG 17 JULI 1961

FINASTE ”MATCHEN” PÅ HOF

Ett mera färgsprakande och imponerande skådespel har väl aldrig skådats på Hofvallen, som när 1.100 folkdansare och 200 spelmän från he dagskvällen inför c:a 2.000 personer.

MASSDANSEN GAV ILLUSION AV SVENSK BLOMSTERÄNG

Tänk er en vacker löväng överfull av sommarens färggladaste blommor... En sådan levande, äktsvensk och ljuvlig tavla fick de omkring 2.000 östersundare och utsocknes skåda, som på lördagskvällen ver med om Svenska Ungdomsringens stora festprogram på Hofvallen. 1.100 folkdansare från hela landet, iförda sina färgsprakande hembygdsdräkter, bjöd på ett både fängslande och stilfullt program på gröna mattan medan Sveriges, Norges Islands, Tysklands, Österrikes, USA:s m. fl. flaggor vajade på de skinande vita flaggstängerna. Det var som en åskådare sade:

— Nog har jag sett många fina matcher på Hofvallen, men att jag skulle få se någonting så vackert här, trodde jag aldrig!

Sämre tur med vädret hade Sveriges spelmäns riksförbund, som på söndagen hade inbjudit till riksspelmansstämmans avslutning på Jamtli. Det regnade så envist att man till slut tvingades att flytta över till ÖPR. Men vad gjorde det. Till slut fanns inte en enda sittplats över i varken aulan, ljushallen eller läktaren. Och alla satt trots den kvava luften och tryckande värmen kvar i drygt tre timmar och lyssnade på, när 200 spelmän från landets allra hörn och kanter lät fiolerna tala. För Jämtlands del blev söndagen en speciellt stor dag ur spelmansvinkel, ty gamle spelmannen Olle Falk från Offerdal belönades med Zorn-märket i guld för sitt bevarande av en

FORTS. PÅ SISTA SIDAN 1

FORTS. FRÅN SIDAN ETT

Lapp-Nils-tradition, en ut-
[illegible] som [illegible] inte regnar
[illegible] dag ...

[illegible] söndagseftermiddagen var [illegible] i bygdeungdoms-
[illegible] tecken. Det började med
[illegible] 1.000 folkdansarna och 200
[illegible] med flygande fanor
[illegible] i samlad tropp
[illegible] från ÖPR, via Storgatan
[illegible] till Hofvallen. Heders-
[illegible] Eric Ström hälsnings-
[illegible], varpå folkdansarna gav en
[illegible] uppvisning med fyra
[illegible] "E' fin vise", "Tän-
[illegible] att jag förlorader är", "Tre-
[illegible] polska" och "Ringländer".
[illegible] publiken även en
[illegible] "Fröåkarmarsch", d.v.s. "Frö-
[illegible]" under ledning av folk-
[illegible] Sven Källstrand sjöng på
[illegible] sätt några vackra
[illegible] tillfället välpassande sån-
[illegible] Författaren Albert Viksten,
[illegible] var annonserad som kväll-
[illegible] men han hade
[illegible] förhinder och i hans ställe
[illegible] studierektor Henry Jarild,
[illegible] m. Och hr Jarild tolkade
[illegible] förvaning på ett utom-
[illegible] sätt Svenska Ungdoms-
[illegible] arbete och uppsåt.

INTE BARA DRÄKTER

[illegible]bygdsarvet" hade hr Jarild
[illegible] sitt högtidstal, som han in-
[illegible] med att påminna om, att vi
[illegible] har så litt att glömma kul-
[illegible]dena. Men det beror kanske
[illegible] på att vi lever i en bryt-
[illegible]d, som nästan helt och hål-
[illegible] av den tekniska ut-
[illegible]gen. Han sade bl.a.:

Vi är skyldiga att tänka på
[illegible] ligger i kultur- och hem-
[illegible]arvet, och vi måste ha klart
[illegible] att det är någonting, som
[illegible]te värda och värna. Men vi
[illegible]ckså komma ihåg att det in-
[illegible] är färgglada dräkter. Dräk-
[illegible]r bara ett bevis för att man
[illegible]fast i någonting värdefullt
[illegible]et förgångna. Det är inget
[illegible] den tekniska utvecklingen,
[illegible]n får inte bli så, att den
[illegible] oss värdefulla arv och vi
[illegible]t blir robotar. Ty blir vi
[illegible] är vi inte längre levande
[illegible]kor. Och når vi dithän, är
[illegible]ligen inne på en farlig väg . .

[illegible]n berättade sedan om de
[illegible] och värdefulla intryck han
[illegible]are på dagen, när han gick
[illegible] på Jamtli, tittade in i stu-
[illegible]derade gamla bruksföre-
[illegible] njöt av den natursköna
[illegible]gen. För att riktigt un-
[illegible]a den stämning han känt
[illegible] han några av våra främsta
[illegible] som var och en på sitt sätt
[illegible]rsökt att tolka känslan för
[illegible]den ...

[illegible] vi tar fram dräkterna är
[illegible] sagt inte bara ett färgspel,
[illegible] hr Jarlid. Om vi ser efter
[illegible]oga, skall vi se att ingen
[illegible]kt är lika en annans. Och
[illegible] kommer det individuella
fram, varje bygd har försökt att visa sin särart. Men vi skall också komma ihåg, att ensam kommer man ingen vart i hembygdsarbetet. Därför måste varje socken och landskap vara en viktig och stark länk i en landsomfattande hembygdskedja. Samarbetet är nämligen A och O för att vi skall nå resultat, det må då gälla såväl dräktforskning, upp tecknande av låtar o.s.v.

Efter högtidstalet blev det ytterligare folkdansuppvisning, varpå spelmännen bjöd på några vackra låtar, bl.a. "Jämtländsk brudmarsch" och "Delsbovalsen". I allmänhet brukar man tycka att det är skönt, när ett program är över och man får gå hem. Den här gången var det emellertid så, att de två timmarna rann undan utan att man visste ordet av.

Om lördagens hofvallspublik fick mängder av vackra bilder på näthinnan, fick söndagens publik på ÖPR inte mindre av välljudande hörselminnen med sig hem. I drygt två timmar blev man nämligen serverade folkmusik av spelmän representerande så gott som alla våra landskap. Och varje lag eller enskild gjorde sitt bästa för att framhäva sin bygds låtar och särart. Man var därför invaggade i verklig folkmusikstämning, när hedersordföranden Eric Ström tog till orda och kallade fram jurymännen rektor Nils L. Wallin, Arvika, musikdirektör Ture Gudmundsson, Stockholm, och musiklärare Jonas Röjås-Eriksson, Framnäs, som under torsdagen och fredagen med kritiska öron lyssnat på ett 125-tal spelman, vilka spelat upp för det eftertraktade Zornmärket. Nu skulle det bli utdelning av den fina utmärkelsen. Och det "regnade" guld, silver, brons och diplom över välförtjänta spelmän. Först kallades guldmedaljörerna upp Olle Falk, Offerdal, som kvitterade med att på sitt speciella sätt tolka "Lapp-Nils", och Erik Moraeus, Orsa, som också gav belägg för att han fyller kraven" för genuint låtspel och framgångsrikt främjande av spelmanstraditionen i hembygden".

Sedan alla spelmännen fått sina märken och diplom samlades folkdansare, spelmän och publik på planen utanför ÖPR, där det blev högtidlig avslutning av bygdeungdomsstämman med riksspelmansstämma 1961. Det sades många vackra ord och stämmobasen Martin Sunding fick högsta betyg för att han och hans medhjälpare verkligen ordnat en stämma, som kommer att gå till hävderna. . .

Bill.

Följande tilldelades Zorn-märket och diplom:

Märket i Guld: Olle Falk, Offerdal, för bevarandet av en äkta Lapp-Nilstradition. Erik Moraeus, Orsa, för genuint låtspel och framgångsrikt främjande av spelmanstraditionen i hembygden.

Zornplaketten i silver: Professor Yngve Laurell, Stockholm för betydelsefull insats för bevarandet av folkmusiken i Västergötland.

Tage Carlsson, Falkenberg, Uno Lindström, Lycksele, Hugo Westling, Bollnäs, Folke Danielsson, Trångsviken, Nils Åke Johansson, Älvdalen, Lotten Ekstrand, Malmö, Bengt Magnusson, Sundbyberg, Pontus Berggren, Säter, Barbro Pettersson, Sandviken, Holger Thorén, Åmål, Arne Blomberg, Södertälje, Valter Wickberg, Storuman, Elvira Classon, Djurås, Lars Modin, Fränsta, Henry Fredriksson, Gonäs, Göran Sjölén, Sundsvall, Enok Brännlund, Stöde, Rune Mångs, Hansjö, Olov Evert Dvärby, Ånge, Georg Papmahl, Lycksele, Folke Larsson, Lycksele, Lennart Eriksson, Stöde, Sven Englund, Stockholm, Ingemar Andersson, Hudiksvall, Roland Sundelin, Sollefteå, Gunnar Högblom, Torsåker, Albin Sundin, Hammarstrand, Bertil Vestling, Enånger och Kjell Brännlund, Hammarstrand.

Diplom: Gustaf Johansson Hofors, Arne Skoog, Danderyd, Hjalmar Larsson, Sundsvall, Bernhard Bengtsson, Delsbo, Holger Runsten, Alsen, Karin Sundelin, Sollefteå, Erik Östlin, Njutånger, Edvin Tillberg, Hudiksvall, Arne Ahlén, Skövde, Frans Sjöström, Stöde, John-Erik Lugner, Järnbrott, Paul Törnkvist, Nynäshamn, Sigfrid Björkström, Sandviken och Hjalmar Landberg, Stockholm.

Diplom till spelmän som förut har silvermärket: Nils Löfgren, Malmö, Åke Enblom, Falun, Werner Wernberg, Sundsvall, Evert Wernberg, Sundsvall, Gösta Wernberg, Sundsvall och Wilhelm Järnberg, Orsa.

Zorns spelmansmärke i silver (riksspelmän); Alm Nils Ersson, Siljansnäs, Lundback Göte Alfredsson, Erik Årjes, Leksand, Gösta Hörnell, Svärdsjö, Werner Jönsson, Eskilstuna, Åke Axelsson, Skara, Kurt Grälls, Wikmanshyttan, Sven Tufvesson, Barsebäck, Artur Nestler, Stockholm, Björn Ståbi, Orsa, Carl Lager, Uppsala och Sven Viklund, Nederede, Anders Lundberg, Fredriksberg, Jonas Jonsson, Nälden, Ivar Stolpe, Äppelbo, Karl J. Brännlund, Hammarstrand, Karl Eriksson, Lit och Folke Larsson, Luleå.

Diplom till spelmän som förut har bronsmärket: Ragnhild Lindskog-Silfver, Högbo, Börje Andersson, Kärrgruvan, Gunnar Holmstedt, Malmö, Göran Lindblom, Falkenberg, Rudolf Rittberg, Örebro, Gunnar Dell, Malmö, Rudolf Halvarsson, Fränsta, Viktor Brandt, Vikmanshyttan, Valter Johansson, Frånö, Ragnar Dicksved, Gagnef, Arne Wiklund, Ånge, Gustav Söderström, Stadsforsen och Axel Syde, Eslöv.

Zorns spelmansmärke i brons: Göte Lindbladh, Uplands Väsby,

18 riksspelmän på bygdestämma

ÖSTERSUND. Svenska ungdomsringens bygdestämma i Östersund avslutades på söndagen med stor riksspelmansstämma, som ordnats gemensamt med Svenska spelmännens riksförbund.

300 spelmän från hela landet utförde låtar från sina respektive landskap under ledning av spelmansförbundets ordförande Knis Karl Aronsson, Leksand. Vid avslutningen höll också författaren Isidor Ekstam, Stockholm, föredrag, varpå följde utdelning av Zornmärken.

Märket i guld tilldelades Olle Falk, Offerdal, och Erik Moreaus, Orsa. Zornplaketten i silver tilldelades professor Yngve Laurell, Stockholm.

Zorns spelmansmärke i silver tilldelades 18 spelmän, som därmed också fick titeln riksspelmän. De nya riksspelmännen är: Alm Nils Ersson, Siljansnäs, Lundback Göte Alfredsson, Siljansnäs, Erik Årjes, Leksand, Gösta Hörnell, Svärdsjö, Werner Jönsson, Eskilstuna, Åke Axelsson, Skara, Kurt Grälls, Vikmanshyttan, Sven Tufvesson, Barsebäck, Artur Nestler, Stockholm, Björn Stabi, Orsa, Carl Lager, Uppsala, Sven Viklund, Nederede, Anders Lundberg, Fredriksberg, Jonas Jonsson, Nälden, Ivar Stolpe, Äppelbo, Karl J. Brännlund, Hammarstrand, Karl Eriksson, Lit, och Folke Larsson, Luleå.

30 spelmän fick dessutom Zornmärket i brons och 33 tilldelades diplom.

Uppspelningarna bedömdes av en jury, bestående av rektor Nils Wallin, Arvika, musikdirektör Ture Gudmundsson, Stockholm, och musiklärare Röjås Jonas Eriksson, Framnäs.

Efter spelmansstämman följde en folkdansuppvisning. (TT)

×

»Guldspelmän» blev de här båda herrarna vid riksspelmansstämman i Östersund. De är från vänster Olle Falk, Offerdal, och Erik Moraeus, Orsa.

Riksspelman Falk hade guld i sin tolkning av Lapp-Nils

Han kom i sin egen hembygdsdräkt, ett bättre blåställ, från torpet i Könsta, Offerdal, till uppspelningen för Zorn-märket vid riksspelmansstämman i Östersund. De tre herrarna i juryn spetsade öronen när de hörde namnet Olle Falk. Är det inte . . .?

Jodå. Det var den i dagarna 73-årige Lapp-Nils-tolkaren Olle Falk, som hade tagit fiollådan under armen och rest in till Östersund för att pröva för det zornska guldmärket. Silver hade han redan. I uppspelningsrummet krängde han av sig linnerocken, klämde fast fiolen under hakan och lät äkta Lapp-Nils-toner fylla rummet.

Juryn satt förstummad. Efteråt sa dess ordförande, rektor Nils Wallin, Arvika. Jag fick en chock. Detta var något äkta — något så helt an-

FORTS. PÅ SISTA SIDAN 2

2 FORTS. FRÅN SIDAN T

norlunda än andra Lapp-Nils-to
ningar.

Olle Falk är den siste spelma
nen i sitt slag i Jämtland, säger
sakkunniga. Det finns ingen s
kan tolka Lapp-Nils otaliga lå
som han. Falk har traditioner i
fiol. Den äkta traditionen. Ha
manér är fritt från bygdesnobbi
och salongsfäighet. Han är mann
som spelar jämtpolskan i lju
glada toner när andra säger att d
skall gå i mörka, dystra.

Att Olle Falk kom att föra Lap
Nils-traditionen vidare är inte

underligt. Åtminstone tycker Fa
att det är en naturlig sak. När h
som fem-sex-åring fick felan
handen första gången fanns d
just inte annat än Lapp-Nils-låt
att ta till.

— Man spelade Lapp-Nils
bröllop, på logdans och på julkal
sen, berättade Olle Falk. Och i k
ken gick kvinnfolket och gnola
på Lapp-Nils-låtar.

Det var de båda spelmännen Ol
Persa i Ede och Erik-Larsa i A
setten, som lärde Olle Falk att sp
la Lapp-Nils-låtarna. Båda ha
spelat tillsammans med den orig
nelle skräddaren från Hallen.

KARVAR PÅ FIOLEN

Om Olle Falk har ett huvud f
sig när det gäller tolkningen
Lapp-Nils så har han det ock
när det gäller fiolen. Han har g
sina egna vägar för att få den ra
ta klangen ur instrumentet. Fic
byggarn som snickrat ihop det fal
ska instrumentet skulle förmodlig
inte känna igen sin egen produl
Falk har filat en smula här, ka
litet där och rätat locket. Varfo

— Jo, det gick inte alls att lin
tonerna när den var ny. Det v
som att stryka en katt mothå
Och den var stel i och gäll i t
nen.

Nu tycker jag att jag har fått d
riktigt mjuk och fin.

Vid söndagens avslutning
spelmansstämman fick Olle Falk l
va rektor Nils Wallin att inte »
bort» fiolen. Rektor Wallin ans
den ha musealt värde. Det säg
kanske något om fiolens och O
Falks särprägel.

De 1000 folkdansarna och spelmännen utgjorde en imponerande anblick på den gröna hofvallsmattan. Men åskådaren hade nog önskat sig möjligheten till det perspektiv som erbjöds fotografen från läktartaket, det var svårt att ta någon ordentlig uppfattning av sceneriet från läktarplats. Frösöflickorna i fonden är visserligen fataliga men drog ändå ner de flesta applåderna.

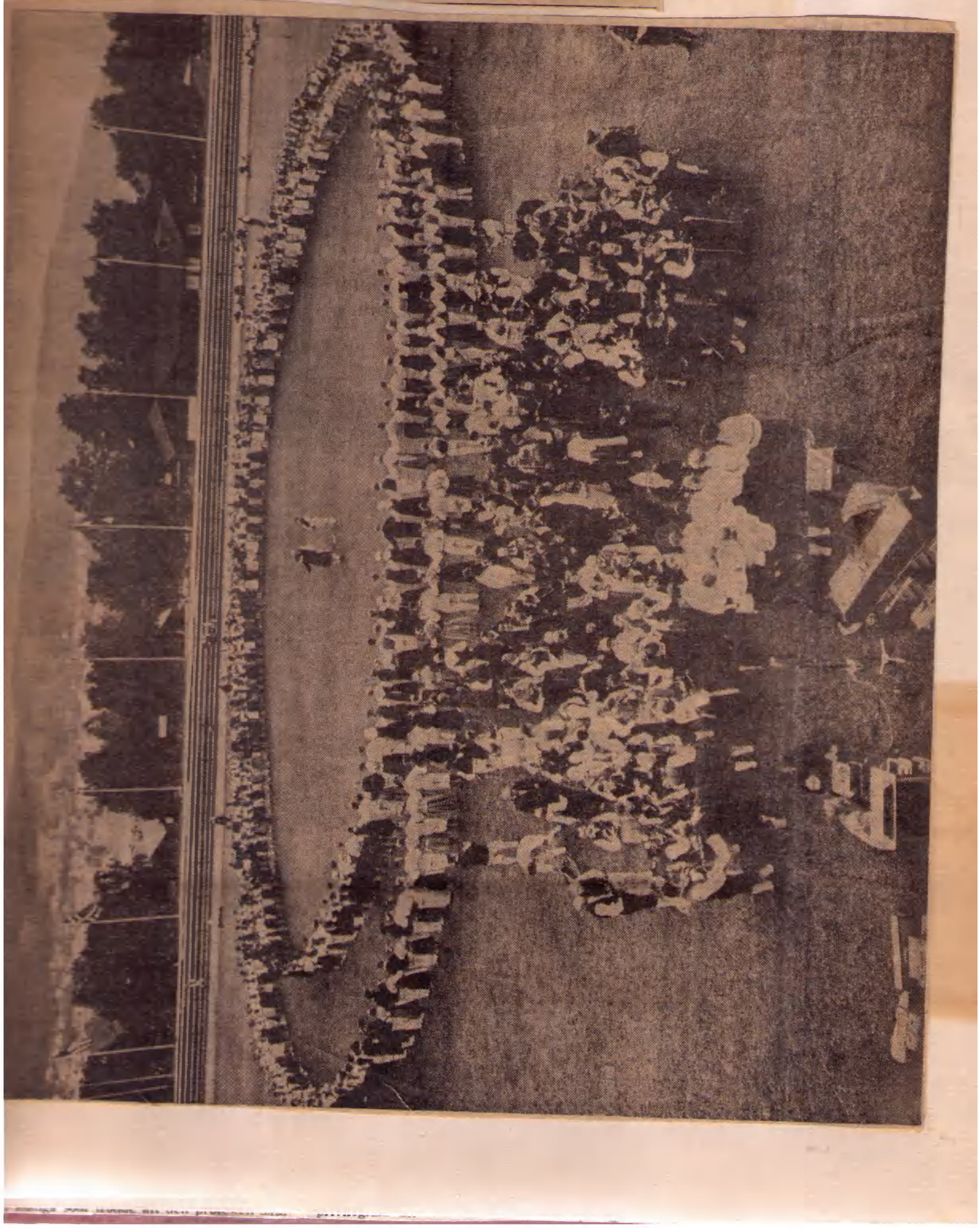

Offerdalsbo fick guld och beröm
18 nya riksspelemän i finalen

Jämtland fick tre nya riksspelmän när spelmansstämman avslutades på söndagen, och Olle Falk, Offerdal, tilldelades den finaste utmärkelse som en svensk spelman kan få, nämligen Zornmärket i guld. Guldmärke fick också Erik Moreaus från Orsa. Det regnade kraftigt när spelmännen skulle samlas på Jamtli och festligheten flyttades därför till ÖPR och en del förskjutningar i programmet uppstod.

ÖPR:s scen är ju inte gjord för att härbärgera 300 spelmän på en gång och i allspelningen fick därför de som rymdes detta, men det var ändå en imponerande orkester som under Gustaf Welters ledning framförde den melodi som blivit något av en signatur för stämman, Jämtländsk brudmarsch.

Dessförinnan hade Baden—Württembergs folkdansare visat prov på några tyska danser i ljushallen och det var mycket svårt för de som satt i aulan att sitta stilla och inte gå ur igen för tyskarnas banddanser var både vackra och roliga. I en lång stång var vita, gröna och röda band fästade och de dansande höll i var sitt band och de flätade korgar och satte ihop vackra mönster allt under det att de dansade en sirlig vals.

Ordföranden i spelmansförbundet Knis Karl Aronsson från Leksand var den som höll i trådarna när de olika spelmanslagen visade upp prov på sitt kunnande.

— Varje landskap har sitt musikaliska ansikte, sin dialekt, sade herr Aronsson. Spelmansrörelsen har utvecklats oerhört sedan riksförbundet bildades och särskilt glädjande är det att se att så många unga deltar i spelmanslagen.

Falsk och äkta folkmusik

Så var det skåningarnas tur att ge prov på sin musikaliska dialekt, och sedan följde lag efter lag med var sin särprägel. Närkingarna leddes av Bertil Rydberg, en verklig renässansfigur med yviga polisonger och lysande ögon och kraft i stråkdragen. I en paus i uppvisningen talade författaren Isidor Ekstam, sekreterare i spelmansförbundet och han betonade i likhet med alla andra som talat under stämman vikten av att bevara de musikaliska dialekterna. Men han gav också en definition på vad som är falsk och äkta folkmusik.

— Den äkta folkmusiken karaktäriseras av att den är till sin grund naturskildrande, sade herr Ekstam. På grund av olika landskapskaraktärer har de olika musikaliska dialekterna uppkommit. En björk susar inte lika i Lit och i Östersund!

Så fortsatte spelmanslagen och det hela slutade som sig bör med att våra egna musikanter visade sig på styva linan.

Märkesregn

Så kom stämmans final, utdelningen av märken och diplom. Intendent Eric Ström redogjorde för de krav som gällde för att erövra de olika valörerna av Zorn-märket och presenterade också juryn, Nils Wallin, Arvika, Ture Gudmundsson, Stockholm, och Röjås-Jonas Eriksson, Framnäs för publiken.

Drygt 130 spelmän har under veckan fått sina musikaliska färdigheter granskade och av dem har två befunnits värdiga spelmansförbundets högsta utmärkelse, Olle Falk från Offerdal för bevarandet av en äkta Lapp-Nilstradition och Erik Moreaus, Orsa, för genuint låtspel och framgångsrikt främjande av spelmanstraditionen i hembygden.

De båda guldmedaljörerna spelade två låtar var och Olle Falk gjorde ett utomordentligt starkt intryck av äkthet och frihet från allt som är förkonstlat och tillgjort.

Nils Wallin, juryordföranden, säger till LT, att Falk representerar en levande tradition som man inte träffar maken till någonstans i landet. Och denne spelman, han visste inte ens om att det var riksstämma utan Nils Wallin var tvungen att ringa efter honom för att få honom att spela upp.

— Ni bör ta vara på den ovärderliga förmån som det innebär att ha en spelman som Falk, sade herr Wallin.

Avslutning

Medan spelmännen gjorde upp om sina medaljer hade folkdansarna haft sin landskapsgenomgång på Grand men nu samlades alla utanför ÖPR. Efter några inledande ringdanser var det dags för den högtidliga slutceremonin. Bertil Dalkrans tackade värdar och gäster, och Martin Sunding, mannen bakom det mesta i årets stämma, fick en hedersgåva för sin insats. Till toner från Thorsten Wijks näverlur halades så Ungdomsringens flagga och för östersundsbornas del är det färgsprakande besöket oåterkalleligen slut.

Men en del av deltagarna skiljs inte än. under en vecka ska de uppleva hur det går till på en äkta jämtländsk fäbod.

Utmärkelserna

Följande utmärkelsetecken utdelades:

Märket i guld tilldelades Olle Falk, Offerdal, och Erik Moreaus, Orsa. Zornplaketten i silver tilldelades professor Yngve Laurell, Stockholm.

Zorns spelmansmärke i silver tilldelades 18 spelmän, som därmed också fick titeln riksspelmän. De nya riksspelmännen är: Alm Nils Ersson, Siljansnäs, Lundback Göte Alfredsson, Siljansnäs, Erik Årjes, Leksand, Gösta Hörnell, Svärdsjö, Werner Jönsson, Eskilstuna, Åke Axelsson, Skara, Kurt Grälls, Vikmanshyttan, Sven Tufvesson, Barsebäck, Artur Nestler, Stockholm, Björn Ståbi, Orsa, Carl Lager, Uppsala, Sven Viklund, Nederede, Anders Lundberg, Fredriksberg, Jonas Jonsson, Nälden, Ivar Stolpe, Äppelbo, Karl J. Brännlund, Hammarstrand, Karl Eriksson, Lit, och Folke Larsson, Luleå.

Diplom till spelmän som förut har bronsmärket bl.a. Rudolf Halvarsson, Fränsta, Valter Johansson, Frånö, Arne Wiklund, Ånge, och Gustav Söderström, Stadsforsen. Bronsmärket: bl.a. Folke Danielsson, Trångsviken, Lars Modin, Fränsta, Enok Brännlund, Stöde, Olov Evert Dvärby, Ånge, Lennart Eriksson, Stöde, Albin Sundin. Hammarstrand, och Kjell Brännlund, Hammarstrand. Diplom: bl.a. Holger Runsten, Alsen, och Frans Sjöström, Stöde.

Färgrikt festtåg

Det var ett festtåg av sällan skådad färgprakt som drog genom staden på lördagseftermiddagen när de 1500 deltagarna i bygdeungdomsstämman med fanborg och spelmän i täten tågade från ÖPR till Hofvallen. Där bjöds de drygt 2.000 åskådarna på ett program med folkvisor, folkdans och folkmusik och arrangörerna hade verkligen gjort sitt bästa för att visa vilken variation och artrikedom som finns i vår bygdekultur.

Programmet inleddes med att ordföranden i Ungdomsringen, Bertil Dalkrans, Stockholm, hälsade välkommen och han erinrade om de mödor som ligger bakom dräktforskningen, vilkens resultat nu utbredde sig som en vacker matta på Hofvallsgrönskan.

Folkdansarna hade under tiden bildat en väldig ring och med spelmän i mitten utförde de några smådanser. Sista numret på den avdelningen var en Trekarlspolska, så kallad eftersom den slutade med att tre karlar dansade med varann och flickorna fick se på.

Bedårande vackert

Frösöflickorna, lika bedårande att se på som vanligt och lika välsjungande, lät oss höra en bukett folkvisor. Det dröjande, mollstämda tycks ligga särskilt bra till för den

lilla kören, det var en
att höra Lillebror Söder
ra Visa i midsommartid
digt se alla folkdräkter
ka blommor mot det gr
Så skulle Albert Viks
tåget startat från ÖPR
lertid ett meddelande
förhinder och med en
varsel blev det studier
Jarild, Uppsala, som fic
att hålla högtidstalet. De
med den äran, om inger
han var vikarie hade
märkt att inte allt var s
le. Rektor Jarild betona
vikt det var att man h
perspektiv bakåt, och
känsla av trygghet som
mande av hembygdsar

— Kalla vår rörelse
men det är en romanti
flykt in i verkligheten,
Jarild. Vi måste vara
och ändå känna gemen
menskapen ger glädje
dividuella ger kraft.

Rundresa i folkd

Så intogs podiet av (
ter, folkskollärare fra
holm och vice ordföra
männens riksförbund.
rade sina 200 fiolister i
vals och två brudmar
känsla och inlevelse.

— Det går nog bra a
dom, sade han, men d
att få dom att stanna.

— Emellertid lyckade
sista konststycke och
återtog scenen. Man l
knippe danser från ski
och rundresan började
Det var folkdanslag fra
det som uppträdde och
trupp daladansare impo
en fenomenal precision
dighet. Från Bohuslän
Engelska för tre par oc
nen höll takten med ve
En av dem gjorde ett m
sivt intryck, han hoppa
halv meter upp i luften
kera rytmen.

Den allra minsta dan
Lena Westlund, 5 år,
men hon kunde gott fo
invecklade turerna. I V
ska grupperade man si
ringar och i Ränningen
land skildrades hur skyt
väven växer. En kadrilj
med många turer och
avslutade uppvisningen
les slut var den inte me
virvlande slängpolska
dansarna från planen fö
till samkväm med änn
och musik.

Bygdeungdomsstämman:

Musikalisk färgprakt ur hundratals stråkar

Att de olika landskapen i vårt land har sina olika bygdedräkter var klart för oss alla som i dessa dagar sett all den färgglädje som mötte oss i bygdedräkternas mångfald. Denna mångskiftande färgskala har sin motsvarighet i folkdanserna som skiftar från den ena landsändan till den andra.

När man på söndagseftermiddagen satt och lyssnade till den långa raden spelmän från hela vårt land — en i och för sig mycket intressant musikalisk upplevelse — fick man ett starkt intryck av att dräkterna och folkdanserna ger uttryck åt samma kärlek till hembygden och den rika tradition som möter oss i folkmusiken.

Det var en ytterst representativ samling spelmän som på grund av den ogynnsamma väderleken hade samlats i praktiska realskolans lokaler. Det var allmän samling på podiet och den stora spelmansstämman inleddes med jämtländsk brudmarsch. Det var Gustaf Wetter, Katrineholm, tillika vice ordförande i spelmännens riksförbund, som förde trupperna i elden.

Så vidtog då den stora uppspelningen och de olika grupperna framträdde landskapsvis. Först på plan var skåningarna och Nils Löfgren från Malmö, som emellertid har sina rötter i Västergötland, presenterade bland annat en gånglåt från Varnhem.

Dessa spelmän från vårt allra sydligaste landskap spelade även på något som kallas träskofiol en skänklåt upptecknad av professor Yngve Laurell, Solna, som senare i stämman förärades en fin plakett i guld.

Truppen från Närke hade nestorn bland spelmännen i sina led och han var närmare 80 än 70 men hade takterna kvar i fiolen. I Dalarnas trupp hittade vi Pelle Jacobson i Orsa som hanterade spillpipa och kohorn. Gästrikarna bjöd på både polska och steklåt och hade liksom Hälsinglands spelmanslag Jansas Arne Eriksson som ledare.

Nu hade vi alltså börjat få höra toner från vårt eget Norrland och hade sina representanter med låtar från respektiva landskap. Jämtarna kom sist i raden och nog var det fart och kläm i Rut Johanssons egenhändigt komponerade vals. Salmo Sahlin från Ås spelade polska och tillsammans med sin kamrat från akademien Sven Englund höstade han in kvällens längsta applåd.

När så hela skaran återigen samlades nalkades stämman sitt slut och Österåkers brudmarsch var de sista tonerna före den officiella avslutningen.

Det ligger en ofantligt stor rikedom i vår folkmusik och de länder de män till heder som förmår spåra upp och sätta fason på på mångfalden och skilja agnarna från vetet

Om man i dessa spelmännens högtider finge önska något vore det större variation ifråga om tonarten. Ett annat önskemål är en strävan efter någorlunda likartad stråkföring i synnerhet vid de stora gemensamma uppspelningarna, något som givetvis skulle ge musiken större svikt och fasthet.

Kärleken till hembygden och musiken är emellertid det viktigaste och söndagens stora uppspelning liksom allt arbete som läggs ned i folkmusiken bär tydligt vittnesbörd härom.

Poco.

FESTREPETITION var det på Hofvallen på fredagen, då Ungdomsringens folkdansare generalövade lördagens stora uppvisning. Flickan i förgrunden har tagit sig upp på Hofvallsläktarens tak för att få den rätta överblicken. Hon är amerikanska, Beth MacDonald

Erik Moreaus, Orsa, tilldelades spelmansstämmans andra guldmärke.

200 spe

Fiolerna sjöng och ungdomarna dansad den färgsprakande jättefesten uppe i sjömetropolen.

Tänk er en vacker löväng överfull av sommarens färggladaste blommor... En sådan levande, äktsvensk och ljuvlig tavla fick de 2.000 personer skåda, som var med om Svenska Ungdomsringens stora festprogram på Hofvallen i Östersund. Elva hundra folkdansare från hela landet, iförda sina färgsprakande hembygdsdräkter, bjöd på ett både fängslande och stilfullt program på gröna mattan medan Sveriges, Norges, Islands, Tysklands, Österrikes, USA:s m. fl. flaggor vajade på de skinande vita flaggstängerna för den ljumma sommarvinden. Det var som en åskådare sade:

— Nog har jag sett många fina matcher på Hofvallen, men att jag skulle få se någonting så vackert här, trodde jag aldrig!

Sämre tur med vädret hade Sveriges Spelmäns riksförbund, som dagen efter hade inbjudit allmänheten till riksspelmansstämma på Jamtli — "Norrlands Skansen" — ty hela dagen stod regnportarna på vid gavel. Man var därför tvungen att flytta över till Östersunds Praktiska Realskola. Och publiken tackade inte nej till tak över huvudet. Det blev till slut sådan trängsel, att det inte fanns en enda plats över i varken aulan, ljushallen eller läktaren. Men så bjöds man också på ett gediget program med c:a 200 spelmän från Västerbotten i norr till Skåne i söder i aktion.

Det anförda är ett bevis så gott som något för att Svenska Ungdomsringens bygdeungdomsstämma med riksspelmansstämma 1961 i Östersund blev en strålande succé. I hela fyra dagar satte de larg- och livsglada deltagarna helt och hållet sin prägel på Storsjömetropolen. Och gästerna var alla överens om, att staden mellan fjällen är en härlig plats för kongresser.

Fyradagarsprogrammet var digert. Sedan stämman i vederbörlig ordning "blåsts in" från rådhustrappan av musikfanjunkare Thorsten Wijk, stämmobasen i Östersund Martin Sunding sagt hjärtligt välkommen till de 1.300 deltagarna och föredragit en projekt-[illegible] av östersundsrektorn Anton Svensson, tågade den glada skaran till Nya kyrkan. Prosten Gösta Wik, Östersund, höll andakt, hedersordföranden Eric Ström, Stockholm, talade, Bertil Dalkrans, ordförande i Ungdomsringen, framförde riksorganisationens hälsning, Knis Karl Aronsson riksspelmansförbundets och slutligen tog stadsfullmäktiges ordförande i Östersund, advokat Frans Victor, till orda och sade hjärtligt välkommen på stadens och landstingets vägnar.

Vårda hembygdens arv!

Vid högtiden i kyrkan fick Ungdomsringen också ta emot sin första flagga. Det var Säters folkdansgille, som på detta sätt ville stadsfästa bygdeungdomsstämman 1961. Bertil Dalkrans tog emot den, tackade och lät den genast gå i topp på flaggstången. Samtidigt utdelades även utmärkelser. Den skånske eldsjälen Adolf Otterström fick guldmedaljen för sina framgångsrika dräktforskningar, och förtjänsttecken tilldelades jämtlänningarna Göran Carlholm, Kövra, och Martin Sunding, Östersund.

Hofvallsprogrammet blev som sagt en stor fest för öga och öra. De 1.100 folkdansarna inledde med fyra folkvisedanser: "E' fin vise", "Tänker du att jag förlorader är", "Tre-Karls polska" och "Ringländer". Frösöblomster måste vara med i bilden, om man gästar Östersund. De symboliserades av "Frösöflickorna", som under ledning av folkskollärare Sven Källstrand, Frösön, bjöd på en bukett njutbara sånger, väl anpassade för tillfället.

Norrlandskämpen och författaren Albert Viksten var annonserad som högtidstalare, men han var emellertid förhindrad och i hans ställe ryckte studierektor Henry Jarlid, Uppsala, in. Och han tolkade trots ringa förvarning på ett utomordentligt sätt Svenska Ungdomsringens arbete, mål och syfte. "Hembygdsarvet" hade rektor Jarlid kallat sitt tal, som han inledde med att påminna om, att vi numera har så lätt att glömma kulturvärden. [illegible]

Ungdomligt och färggrant.

5-årige Lars Gunnar Malmkvist bjöd upp 3-årigo Camilla Mårtensson

1100 folkdansare var samlade på Hofvallens gröna matta.

...n och 1100 folkdansare

... i en brytningstid, som nästan helt och hållet domineras av den tekniska utvecklingen.

— Vi är faktiskt skyldiga att hålla på vad som ligger i kultur- och hembygdsarvet, och vi måste ta klart för oss att det är någonting, som vi måste vårda och värna. ... är Jurbäl. Men vi skall också komma ihåg att det inte bara är föreningsliv drivkraften. Drivkraften är ... att man är medlem i någonting värdefullt från det förflutna. Det är inget fel på den tekniska utvecklingen, det är jag den förste att skriva under på, men den får inte gå så långt, att den förstör oss värdefulla arv och vi blir slut bär robotar. Ty blir vi robotar, är vi inte längre levande människor. Och kommer vi dithän är vi förvisso inne på en farlig väg ...

Avslutningsvis kom talaren in på nödvändigheten av gott samarbete i hembygdsarbetet. Det är nämligen ytterst viktigt om man skall nå någonstans, det må då gälla såväl driftbrukning som upptecknande av lifar, bevarande av äldre traditioner som gamla verktyg.

Riksspelmansstämman avslutning blev en stor dag inte minst för Jämtlands del. Under samtliga dagar stämmorna pågick, spelade ... spelmän upp för ... Zornmärket. Det var ... Tanigen ... det ... — ... Nils L. Ersson, Arvika, ... Tore Gustafsson, Stockholm, och musikerare Jonas Röjås-Eriksson, Framnäs, extra givmilda. I jämtlandspelmannen Olle Falk från Offerdal hade man nämligen funnit en ovanligt skicklig Lapp-Nils-tolkare, och han fick liksom Erik Moraeus, Orsa, mottaga den fina utmärkelsen. Dessutom tilldelades omkring 150 andra spelmän Zornmärket i silver och brons samt diplom.

Därmed var det dags för final på bygdeungdomsstämman med riksspelmansstämman 1961, och den blev minst sagt lika pampig och imponerande som de övriga högborna. Och efter bussutfärder till Jämtlands vackra fjällvärld, for de 1300 var och en hem till sin bygd med vackra minnen rikare. Inte minst bör man komma ihåg Arnljot-föreställningen på "världens vackraste utescen" på Frösön.

B. A.

Sällan ser man så så äkta livsglädje som när folkdansare strålar samman.

En gånglåt från Ångermanland. Landskapet representerades av Arne Wiklund, ... som inom parentes sagt är landets enda riksspelande polisman, Arne Jacobsson, Resele, cyskonen Karin och Roland Sundelin, Resele, och Olov Horning, Sollefteå.

Regnet öste stundtals ned över storsjöstaden medan riksspelmansstämman som bäst pågick i ÖPR:s aula. Dalaspelmännen Alm Nils Ersson, Siljansnäs, Äjs-Erik, Leksand, och Saras Göte Lundback, Siljansnäs, hade varit förutseende nog att ta med sig ett par paraplyförseddo kullar, Lisbeth Edman och Ingrid Hjort från Gagnef. På bilden repeterar de Tjäder Jonas' polska från Boda.

Katrinebolms-Ko

21/10 1963

Tjeckiska artister hoppade av

LONDON (TT-AFP)

En ung violinist och hans fästmö, en dansös, båda medlemmar av en tjeckoslovakisk folkloretrupp som turnerar i Storbritannien, har begärt att få stanna i Storbritannien.

Violinisten, 26-årige Richard Rehak, omtalar att tre av reseledarna för truppen är medlemmar av Tjeckoslovakiens hemliga polis. De lämnade oss aldrig, säger han.

Rehak lyckades komma i förbindelse med en tjeck som har bott i Storbritannien i flera år och denne hjälpte paret att fly några timmar innan truppen skulle flyga tillbaka till Prag från London.

Rehak och fästmön Nadesda Slukova, hoppas kunna gifta sig om en månad om de dessförinnan får tillstånd att stanna i Storbritannien.

V 24/83

25-års jubilerande Spelmanslaget i Tälje får gäster från Dorotea!

17, 18 och 19 juni blir det (åter) stora folkmusikevenemang i Södertälje. Vårt 25-årsjubilerande Spelmanslag gästas då av spelmän, folkdansare och teateramatörer från Dorotea.

På fredagen underhåller Spelmanslaget med gäster på Marenplan kl 12—13. Lördagen den 18 juni arrangerar Södertälje Spelmanslag en familjedag i Folkparken. Från kl 15 bjuder Spelmanslaget, Tälje Folkdansgille och Dorotea gästerna på spelmansmusik och folkdansuppvisning.

Kl 17 spelas ett bygdespel som handlar om en spelman, Johan August Andersson, från Mörkö som blev skollärare och kantor i Dorotea. Johan August var en stor musikalisk begåvning och hans levnadsöde har inspirerat Dorotea amatörteater till bygdespelet "Tok-Andersson". Som "Tok-Andersson" får vi se riksspelmannen Sören Johansson och andra framträdande roller spelas av Christina Burman, Sally Sundström och Thure Karlsson.

Det blir också lekar för barnen och Familjedagen avslutas med gammeldans kl 19—21.

Söndagen den 19 juni kl 13 framför Dorotea amatörteater sitt bygdespel "Tok-Andersson" i Mörkö bygdegård.

Det blir folkmusik och folkdans vid bygdegården från kl 12.

Under Pingsthelgen var det enligt tradition folkmusikdagar på Torekällberget. Ett stort antal spelmän bjöd på massor av folkmusik framförd på fiol, nyckelharpa och dragspel.,

Pingstdagens "Sekelskiftesstämma" inleddes med att medlemmar ur Södertälje Spelmanslag klädda i tidstrogna kläder framförde en rad populära melodier från tiden straxt före sekelskiftet och fram till 1920-talet.

Folke Nordeman och Ingemar Skoglund, Södertälje Spelmanslag lyssnar till cittraspelande Birgitta Roos vid kvarnen på Torekällberget under Pingstdagens "Sekelskiftesstämma".

Spelemän stod för fiolerna på stämma

JÄRNA: Drygt 40-talet sörmländska spelmän med fioler och nyckelharpor deltog på söndagen i Järna hembygdsförenings spelmansstämma i Församlingshemmet. Där gavs också en uppvisning i folkdansandets ädla konst av Järna-Turinge folkdansgille.

Stämman inleddes med allspel under Folke Nordemans ledning, såsom varande spelledare för 25-årsjubilerande Södertälje spelmanslag som var medarrangör tillsammans med kulturnämnden.

Allspelet inleddes med gånglåt från Äppelbo, vilken är den låt som vanligtvis brukar kallas nyckelharpornas Gärdebylåt. Därefter fortsatte man med Tierpspolka och Minnen från Flodafors.

Gruppspelet fick Järna nyckelharpor inleda och efter dem kom fiolspelarna från Järna, vilka inte är så många men naggande goda. Goda är också Lästringelåtar under Yngve Anderssons ledning och många andra som framträdde denna dag.

Gamla sörmländska spelmäns låtar satt som vanligt i högsätet när man har spelmansstämma i Järna. Många åhörare och åskådare hade det också kommit trots konkurrensen från ishocky-VM och annan underhållning på TV.

Järna Nyckelharpor visar sina färdigheter vid spelmansstämman i Järna.

LT 830425

Länstidningen
Torsdagen 4 augusti 1988

Det är likadant varenda morron — först skall husse läsa Länstidningen

FOLKDANSARE PÅ BESÖK

■ ■ SÖDERTÄLJE: Österrikiska folkdansare och musiker kommer till Södertälje i dag. De ska spela och visa upp sina folkdanser, men också ta tillfället i akt och lära sig dansa hambo.

I fjol reste Södertälje Spelmanslag till Österrike, där de deltog i en internationell folkdans- och folkmusikfestival.

Folkdansgruppen från den lilla byn Wenigzell, nära ungerska gränsen, var deras värdar. I år firar Södertälje Spelmanslag 30-årsjubileum och som en av festligheterna kommer besöket av vännerna från Wenigzell.

I dag kommer de till Södertälje och redan i kväll dansar de på Torekällberget. I morgon förmiddag uppträder de framför Gamla Rådhuset eller – om vädret blir dåligt – i Lunahuset.

■ PROGRAM

På kvällen och på söndag ska både gästerna och värdarna uppträda. Dels bjuder de på var sina program, dels uppträder de tillsammans.

På fredag sker det på Wij Gammelgård i Hölö och på söndag i Taxinge-Näsby slott. Söndagen inleds med gudstjänst och fortsätter sedan med underhållning.

Det blir utbyte av både dans och musik, för österrikarna ska lära sig dansa hambo och södertäljeborna ska lära sig fler österrikiska melodier.

■ Österrikiska folkdansare kommer till Södertälje i dag för att spela och visa upp sina folkdanser. Redan i kväll dansar de på Torekällberget. Foto: Ulf Lodin.

Bygdeting med spelemän för levande miljö

■ *Bo Roos, ordförande i Södertälje Spelmanslag, Ivar Högström från Stockholm läns Hembygdsförbund och Folke Nordeman, musikledare i spelmanslaget, är några av dem som håller på att förbereda bygdetinget. ''Änglamark'' är den samlande symbolen för levande bygdkampanjen. Foto: Annika Jonsson.*

■ ■ SÖDERTÄLJE: Annandag pingst samlas spelemän och hembygdsintresserade till bygdeting på Torekällberget. Det är den första stora sammandragningen för kampanjen "Hela Sverige ska leva".

– Kampanjen går ut på att organisationer ska samla sig i bygdekommittéer och aktivt arbeta med miljöproblem och med de problem som koncentrationen av arbetsplatser och bostäder för med sig, säger Ivar Högström, från Stockholms läns Hembygdsförbund.

– Varje småort orkade inte med ett eget arrangemang, så vi beslöt oss för att göra ett stort i stället. Och det föll sig så lyckligt att Torekällberget hade en spelmansstämma inbokad och att Södertälje Spelmanslag gärna var med på ett gemensamt arrange-

äldre. Därför är det roligt att som en extra högtid ha ett bygdeting med, säger Bo Roos, ordförande i spelmanslaget.

■ TÄTORT

De som kommer att tala under tinget är bland andra kommunalrådet Conny Andersson och kulturnämndens ordförande Stig Parborn. Ämnet är förstås bygdens, kulturens och föreningslivets ut-